

ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ

«En setze anys, la Constitució funciona raonablement bé»

ENTREVISTA amb **Miguel Herrero de Miñón**, magistrat del Tribunal Constitucional (TC). Després de vuit anys al càrrec, acaba el seu mandat el novembre vinent.

Ve a Andorra un cop al mes, com a mínim, coincidint amb la sessió del TC, cosa que no haurà de fer gaires vegades més, ja que d'aquí a pocs mesos acaba el seu mandat...

Sembla mentida com n'ha passat de de pressa...

Quin balanç en faria?

Des del punt de vista personal ha estat molt satisfactori. Per un jurista, l'experiència de ser jutge constitucional és molt interessant. Ara bé, sigui quina sigui la mida del país, es veuen sempre el mateix tipus d'assumptes. És a dir, nosaltres analitzem les mateixes causes que el TC espanyol i el federal alemany. I des del punt de vista institucional, estic molt satisfet sobre com ha funcionat el tribunal. En l'aspecte jurisdiccional, resollem uns quaranta casos l'any i hi ha hagut un increment en els darrers temps de recursos davant el tribunal. Ha funcionat bé fins i tot quan es va trigar mesos a nomenar successor per la mort d'un magistrat. A més, quan vaig ser-ne president, vam celebrar un col·loqui per commemorar el desè aniversari, en què vam reunir la major part dels tribunals constitucionals europeus. I després cada dos anys ha tingut lloc un altre col·loqui internacional, cada vegada amb més èxit. També cal tenir en compte que hem estat presents en diverses reunions de tribunals constitucionals fora del Principat, cosa que ha estat beneficiosa per al país, perquè li ha donat projecció exterior.

I això de tenir un càrrec tan important en un país que no és el seu [és espanyol], facilita les coses o suposa una responsabilitat afegida?

Funcionalment és el meu, perquè sóc andorrà funcional. Quan s'accepta un càrrec així, es fa amb tots els efectes i s'assumeix la responsabilitat. Com que sóc estranger, tinc l'avantatge de ni tan sols saber les polèmiques polítiques que passen a les parròquies i, d'aquesta manera, puc fer la meua feina amb la màxima objectivitat i dedicació de què he estat capaç. Per mi ha estat un honor tenir un càrrec com aquest.

«He agafat afecte al país, així que hi seguiré venint»

Així, és bona la distància que agafa durant el mes que és fora?

Com tot ésser humà, et pots assabentar de les coses. Però l'avantatge de ser estranger i venir-hi un cop al mes, en un país petit com Andorra et permet estar més distanciat de les relacions personals i dels conflictes socials. En un microestat, els problemes tenen noms i cognoms i són gairebé veïnals. És a dir, et trobes pel carrer l'adversari i l'amic, cosa que no passa a França, Itàlia, Alemanya o Espanya. Per garantir la independència i l'objectivitat, penso que és un encert que els magistrats vinguin de fora, com succeeix a Andorra i a tots els microestats.

En aquests anys, han estat ben tractats per la classe política del país?

Hem pogut treballar amb total independència. En vuit anys, no he tingut mai una interferència política, i els meus companys tampoc.

Diria que el Constitucional fa una bona tasca o hi ha algun dèficit que caldria corregir?

Cada any presentem una memòria al síndic en què especifiquem la possibilitat d'alguna millora tècnica de la llei. Però crec que el tribunal funciona bé.

Així doncs, no hi ha res per canviar?

Això val per a tot en la vida: les coses no són mai perfectes, tot és millorable. Però sovint és preferible no tocar gaire el que ja funciona raonablement bé, perquè aleshores ho pots espantillar.

L'apartat de la Constitució que es refereix al TC està ben resolt?

Sí, crec que sí. A partir d'aquí, les lleis s'han d'interpretar amb sentit comú, que és el que mirem de fer nosaltres. I quan es fa així, si hi ha deficiències tècniques se solucionen, perquè el sentit comú evita agafar-se a la lletra com si fos un salvavides. La lletra és una eina per arribar a solucions justes.

El text és suficientment interpretable per no haver d'agafar-se a la lletra?

Crec que és una Constitució força elàstica, molt influïda per l'espanyola. Té suficient capacitat per ser interpretada sense necessitat de grapejar-la.

Li sap greu deixar el càrrec?

Ja ho sabia quan el vaig acceptar. El temps passa de pressa, i encara més quan et fas gran, i aleshores apareix la nostàlgia. Però també és cert que si el temps no passés seria molt avorrit.

Li ha quedat alguna cosa per fer?

Al tribunal no, perquè hi he fet tot el que em corresponia. Un jutge ha de fer el que li toca fer i res més. I a Andorra li he agafat afecte, així que hi continuaré venint, encara que sigui de vacances.

Per quin motiu en concret li ha agafat afecte?

La gent és molt amable, la gastronomia és magnífica i el paisatge és esplèndid, sobretot si se surt dels nuclis urbans. És un lloc molt agradable.

Hi ha força diferències entre el Constitucional andorrà i l'espanyol?

La primera és que el Tribunal Constitucional espanyol està sobrecarregat de feina, perquè el recurs d'empara es converteix sempre en una tercera instància, i és la majoria de casos que toquem. I tenint en compte la dimensió andorrana, això no col·lapsa; en canvi, a Espanya sí que ha passat i no donen a l'abast. Després, allà han sofert una pressió política que aquí no hem patit, perquè a Espanya molts dels problemes que els polítics haurien d'haver sabut resoldre, els han traslladat al tribunal. Aquí hem resolt temes jurídics, que tenen, això sí, transcendència política. Els magistrats del TC espanyol estan fent un gran esforç i en circumstàncies molt penoses. Per sobreviure amb dignitat, estan fent un esforç que mereixeria gairebé un monument. Felicitament aquí no hem tingut ni aquestes pressions, ni aquestes polèmiques, ni aquests recursos.

Ara, a més, tenen sobre la taula l'Estatut de Catalunya, que ha estat votat en referèndum pel poble.

Aquest és un dels temes que hauria de tenir una solució política, ja que aquí és on el tribunal ha de fer un esforç excessiu. A més, m'agradaria afegir-hi que alguns dels seus membres són juristes i acadèmics exemplars.

«El recurs d'empara és ara menys necessari»

Ha parlat del recurs d'empara; no fa gaire temps l'exmagistrat Miguel Ángel Aparicio va afirmar que era innecessari. Hi està d'acord?

El recurs d'empara té bàsicament una funció pedagògica, i en la mesura en què la compleix, cada vegada és menys necessari. Tendeix a tutelar els valors constitucionals que han de ser respectats pels jutges i per les institucions públiques. En general, a Andorra està complint bé la seva funció.

Demà té lloc el setzè aniversari de la Constitució. Creu que el poble andorrà té motius per celebrar-ho?

Jo crec que sí. La Constitució no és el començament d'Andorra, si-

ANIVERSARI DE LA CONSTITUCIÓ

→ nò la culminació de mil anys d'història. No es tracta d'una invenció d'un poble recentment inventat: existeix una identitat andorrana i existeix un poble andorrà, que ha evolucionat àmpliament a través de segles i en què, en un moment donat, el poble n'assumeix la sobirania nacional, assoleix el ple estatut d'Estat sobirà i això ho plasma en una constitució. És un gran èxit de la història i del poble andorrà. En setze anys, la Constitució està funcionant raonablement bé, tot i que, sens dubte, té defectes, com tota carta magna del món. A més, pot seguir funcionant bé, sempre que imperi el sentit comú i sigui ben interpretada, cosa que està passant. Així doncs, cal que sigui celebrada, perquè funciona bé i perquè és la culminació de segles d'història del país. Ara bé, no resol tots els problemes de la societat, perquè les constitucions no hi són per això, sinó per abordar-los raonablement, no a cops de pedra. Manté institucions tradicionals, com ara el copríncipat, els comuns, el Consell General... És a dir, no reinventa Andorra, la continua.

Així, pensa que no cal plantejar-se'n una reforma?

Les constitucions han de ser totes reformables en un moment donat, i alguna vegada l'andorrana ho serà. Però perquè això es pugui fer hi ha d'haver un grau de consens social i polític elevadíssim. I també cal copsar bé la necessitat de la reforma, perquè hi ha coses que, quan es volen millorar, si es grapegen, es fan malbé.

Que falti legislació que desenvolupi el text ho veu com un problema?

No. Hi ha normes constitucionals que

«No tornaré a la política, segun»

Va estar vinculat a la política espanyola, als partits Unió de Centre Democràtic (UCD) i a Aliança Popular (AP). Hi pensa tornar?

No, n'estic segur.

Per què?

Perquè tot té el seu moment vital i el meu polític ja va passar. Tinc 68 anys, una edat molt bona per dedicar-se a la vida acadèmica.

Va estar a punt de ser president d'AP però no ho va aconseguir. Pensa que hi va tenir alguna cosa a veure el fet que vostè tingui una visió més aviat plurinacional de l'Estat espanyol?

Segurament hi va tenir alguna influència això que vostè diu, però no vaig guanyar aquell congrés sobretot perquè els delegats no em van votar.

Sí, és clar, però no el van votar per algun motiu, no?

Per diferents motius. Probablement el candidat guanyador tenia més suports influents que jo, que anaven des del president sortint, el senyor Fraga, fins al secretari general d'aleshores, el senyor Gallardón, passant per nombroses forces socials exteriors, com ara determinats mitjans de comunicació i alguns personatges que pretenien entrar a la vida política. Així que les meves veleïtats plurinacionals van ser un pretext. Quan un polític pretén arribar al lideratge d'un partit democràticament, escollit per un congrés, i aquest hi vota en contra, no té res més a dir, ho ha d'acceptar. Vaig seguir al partit fins al 2004, i això va passar el 1987, tot i que el 1993 em vaig apartar de la vida política activa.

Però esta d'acord que aquesta no és precisament la manera de pensar ni de l'AP de llavors i ni del PP actual?

Doncs la veritat és que no m'hi he fixat [somriu lleugerament].

«El text no reinventa Andorra, la continua»

són aplicables en si mateixes, no fa falta desenvolupar-les, i en canvi d'altres sí. No és imprescindible que tot es desenvolupi per llei. Un autor alemany deia que una fantasia consistia a tenir l'obsessió d'executar la Constitució. Aquesta considera que tota política ha de tenir una justificació constitucional i que tots els articles han de tenir els corresponents llei i reglament. Jo diria que no fa falta tanta normativa.

La Constitució andorrana és federal, com s'ha dit alguna vegada?

És molt autònoma, com l'espanyola. De fet, els comuns tenen molt en comú amb les comunitats autònomes. No són entitats locals, sinó entitats polítiques importants. Hem de deixar que els acadèmics discuteixin si és federal, unitària o confederal. Ara bé, si això pot causar polèmica, millor no fer-ne gaire cas.

Quines diferències i semblances tenen ambdues constitucions?

Quant al procés, als dos llocs hi va haver un alt grau de consens, cosa que demana que una eventual reforma tingui el mateix grau de consens. A més, l'estructura és la mateixa: una monarquia parlamentària a Espanya i una monarquia dual (copríncipat parlamentari) a Andorra. Les competències governamentals i legislatives són paral·leles, l'estructura territorial s'assembla, existeix una jurisdicció constitucional i hi ha una taula de drets fonamentals molt elaborada, així que el paral·lisme és clar.

Va afirmar una vegada, en motiu d'un aniversari constitucional, que el model andorrà "és a les mans del poble, que és el legalment reunit al parlament, no a la plaça". Què volia dir amb això?

Que la democràcia és el poble reunit a les institucions, votant periòdicament de manera organitzada. És a dir, la democràcia no és el poble cridant al carrer a veure qui crida més fort. La gent té dret a manifestar-se però no que li facin cas quan es manifesta, sinó quan vota.

Bé, quan vota no sempre se li fas cas...

Doncs això no està bé, quan vota se li ha de fer cas.